

קעה א מ"י פ"ד מהל' מכלה ה"י יב סגנ לאוין קעה טושיע ח"מ ס"י כח סעיף א': קעו ב מ"י ש"ה י"י טושיע שס סעי' ד': ג (מ"י) שס ופ"ו מהל' תשובה ה"י ח טושיע שס: קעו ד מ"י פ"ד מהל' מכלה ה"י יב סגנ שס: קעה ה מ"י שס ויהל' ד"ן סגנ שס טושיע שס: קעה ז ה ט מ"י שס ה"י י"י טושיע שס סעיף א': קע ב מ"י פ"ו מהל' דיעות ה"י ח ופ"ג מהלכות תשובה ה"י י"ד (טושיע ח"מ סימן ח טושיע שס: קעא ל מ"י שס טושיע ח"מ ס"י רכח סעיף ה':

הא מה אני מקיים לא תונו באונאת דברים. דכל היכא דליכא למדרש דרשנין ולא מוקמינן בלאו ימירי: אם הוא בן גרים ב"י. היינו זו אף זו ולפילו מעשה אבותיו אין לו להוכיח: הלא יראתך בסתתך. פירוט לשון (איוב ג') וכמו אשר יקוץ כסלו וגו' (שם ח) כלומר היה לך לירא מהקצ"ה וזה היה צטמוקך ומוס דרפיך היא תקווקך וזכר נא מי הוא נקי ואזכר אם היית נקי לא היית אוזב וסוף פרק הנחנקין (פנהדרין ד' פט:) יש לפרש כמו כן לשון צטמוון ולא לשון סכלות דל"ל (א) לאברהם הלא יראתך כסתמך כלומר מה שאתה ירא מהקצ"ה היה לך להיות צטמוקך והרי אתה מפסיד בדבר שאתה שוחט בך: זה בגופו וזה בפסונו. והא דלמרי' פרק הגזל בתרא (ב"ק ד' קט.) הגזל לחבירו שזה פירוטו כאלו גזל נשמו היינו משום דפעמיס רעב כדז ואין לו צמיה לקנות אכל יש הרבה בני אדם שאינם חסרים כל כך: דאזיל סומקא ואתי היורא. ומה שמאדים בתחילה לפי שהדמים מתאספין לבדו:

חוי' ב"י שיוודין ואין עו"י. אין לפרש דאין עולין לעולם דהא אמרינן בצטמוון הבא על אשת איש יש לו חלק לעולם הבא אלא ה"פ כל היורדין עולין מיד ואין אור של גיהנם שולט בהן כדלמרינן בצרק עושין פסין (עירובין ד' י"ט) ק"ו ממוצח הזהב וצפרק בתרא דחגיגה (ד' ס.) עניד ק"ו מסלמנדרה חוץ מג' דאין עולין מיד אכל על מהס נדוין לעולם (ס) המלביץ פני חבירו צרכים דלמר צטמוון אין לו חלק לעולם הבא ויש שעולין לאחר י"ב חדש כגון הבא על אשת איש דמשפט רשעי ישראל צגיהנס י"ב חדש אי נמי מלביץ נמי נהי דאין לו חלק לעולם הבא אינס נדוין יותר מ"ב חדש אלא לאחר י"ב חדש לא חיינ ולא נדוין ושרינס בלא טובה ובלא רעה וניחא השתא דלא חשיב מיניס ואפיסקוריסם שאותם נדוין לדורי דורות כדלמר צפ"ק דר"ה (ד' ח.) ושם ד"ה פ"ו דגיהנס בלה וסס אינס כלים ומיהו מימיה דלא חשיב פושעי ישראל צגופס כגון קרקפתא דלא מנח תפילין דלמרינן צר"ה (שס) שיוודין ונדוין צה י"ב חדש ואח"כ גופן ונשמתן נשרפת ונעשים אפר תחת כפות רגליהם של צדיקים ונראה דלא רצה למנות אותם ששניינס צברייתא דלא היה משמיענו שום חדש והא דחשיב מלביץ אע"ג דתנא ליה צמ"ק אבות (פ"ג מ"א) אגב מכנה נקיט ליה ומכנה אינטרין לאשמועינן אע"ג דשם ציה בשמיה והא דלא חשיב הבא על הכותם דלמר צעושין פסין (עירובין ד' י"ט.) ושם ד"ה צה דלא מסיק ליה אברהם אבינו דממשכה עורלתיה ולא צמנצק ליה דלא חשיב אלא הני דצביל עבירה זו לצדה אין עוליס (ו) כדתינא אע"פ שיש צידו חורה ומעשים טובים אכל הבא על הכותם צביל עבירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צידו עבירות אחרות שראוי צבילס לירד לגיהנס אלא שעבירה זו גורמת לו דאין אברהם אבינו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש וכולהו בשלא עשה תשובה דתשובה מועלת לכל

איפכא מסתברא אמר ליה איסמיה אמר ליה לא הכי קאמר קדשים שחייב באחריותן חייב דאיתרבו מבה' וכחש ושאינו חייב באחריותן פטור דאמעיש מבמעיתו וכחש: רבי יהודה אומר אף המוכר ספר תורה מרגלית ובהמה אין להם אונאה: תניא רבי יהודה אומר אף המוכר ספר תורה אין לה אונאה לפי שאין קץ לדמיה בהמה ומרגלית אין להם אונאה מפני שאדם רוצה לזווג אמרו לו והלא הכל אדם רוצה לזווג ורבי יהודה הני חשיבי ליה והני לא חשיבי ליה ועד כמה אמר דאמימר עד כדי דמיהם תניא ר' יהודה בר בתירא אומר אף המוכר סוס וסיוף וחטיטום במלחמה אין להם אונאה מפני שיש בהן חיי נפש: מתני' כשם שאונאה במקרה וממכר כך אונאה בדברים ילא יאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה ליקח אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם הוא בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך שנאמר יוגר לא תונה ולא תלחצנו: גמ' ת"ר ילא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב מדבר אתה אומר באונאת דברים או אינו אלא באונאת ממון כשהוא אומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך הרי אונאת ממון אמור הא מה אני מקיים לא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך יאם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו פה שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה יאם היו יסודין באין עליו אאם היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חביריו לאיוב הלא יראתך כסתתך תקותך ותום דרכיך זכר נא מי הוא

נקי אבד יאם היו חמרים מבקשין תבואה להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקבץ בשעה שאין לו דמים שהרי י"הדרב מסור ללב וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי יגדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו אלא ער אומר זה בגופו וזה בהישבון רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון תני תנא קמיה דרב נחמני בר יצחק ככל המלביץ פני חבירו כרבים כאילו שופך דמים א"ל שפיר קא אמרת דחוינא ליה דאזיל סומקא ואתי חיורא אמר ליה אביי לרב דימי במערבא במאי זהירי א"ל באחוורי אפי דאמר רבי חנינא הכל יורדין לגיהנם חוץ משלשה הכל ס"ד אלא אימא כל היורדין לגיהנם עולים חוץ משלשה שיוודין ואין עולין ואלו הן הבא על אשת איש והמלביץ פני חבירו כרבים והמכנה שם רע לחבירו מכנה היינו מלביץ אע"ג דשם ביה בשמיה אמר רבא בר בר חנה אמר רבי יוחנן

איפכא מסתברא. כל הדברים נראין הפך דשאינו חייב צלחיותן דה' נינהו טפי משחייב צלחיותן ואם צלח למייבו צל גבוה ולפטרו צל הדיוט כן היה לו לומר קדשים שחייב צלחיותן פטור שאני קורא בהן צעמינו וכחש שאינו חייב צלחיותן חייב שאני קורא בהן צה' וכחש ועוד דהדיוט הזה ליה לחיובי טפי דהא שומרי הקדשות פטורין מן השבעה ומכל הנכא על ידה: איסמיה. אסיר משנה זו מגירסתי: הכי קאמר רב' האי שאני קורא בהן צה' וכחש לא משמע צה' וכחש ולא צעמינו ולחיוביה משום שהן של הקדש אלא הכי קאמר קדשים שחייב צלחיותן חייב קרנן צעובה לפי שהן של עמיתו ואם צלח לפטורו לפי שהן של הקדש להכי אתא צה' וכחש לרצוניהו אף אם יש בהן צה' גבוה: ושלין חייב צלחיותן פטור. לפי שאני קורא בהן צה' למעטן צעמינו וכחש והכא ליהא עמיתו ואימעטי מצעמינו וכחש: לזווג. מי שיש לו שור יפה לתרישה ממור על אחר שמתו ללמדו עמו בעול שהמלמד שור חלש עם הצריח מקלקל את הצריח וכן מרגלית נאה (עם חצרתה) למלאות עם חצרתה צובה מן היחידות: חשיבי ליה. וחשיב לו זיווג: ועד כמה. לא היו אונאה: כדי דמיהם. כפליינס: מעיטוס. מגן: צמלחמה. צמוק המלחמה: שהרי דבר המסור ללב. ולפיכך נאמר צו ויראת מאלהיך. האי שהרי ליתן טעם למה נאמר צו יראה נקט ליה והכי קאמר שהרי כל הדברים הללו אין טובתן ורעתן מסורה להכיר אלא לננו של עושה הוא יודע אם לעקל אם לעקלקלות ויכול הוא לומר לא עשימי כי אם לטובה הייתי סבור שיש לך תבואה למכור או הייתי חפץ לקנות מקח זה: וכל דבר המסור ללב. של אדם נאמר צו הוי ירא מן היודע מהשבות אם לטובה אם לאונאה: הכל ס"ד. וכי הכל יורדין: ה"ג כל היורדין לגיהנם עולין: דשם ציה. כד הורגל צכך שמכניס אותו כן ואין פניו מתלכנות ומכל מקום זה להלכינו מתכוין: וצללעי

אין עוליס (ו) כדתינא אע"פ שיש צידו חורה ומעשים טובים אכל הבא על הכותם צביל עבירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צידו עבירות אחרות שראוי צבילס לירד לגיהנס אלא שעבירה זו גורמת לו דאין אברהם אבינו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש וכולהו בשלא עשה תשובה דתשובה מועלת לכל

אין עוליס (ו) כדתינא אע"פ שיש צידו חורה ומעשים טובים אכל הבא על הכותם צביל עבירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צידו עבירות אחרות שראוי צבילס לירד לגיהנס אלא שעבירה זו גורמת לו דאין אברהם אבינו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש וכולהו בשלא עשה תשובה דתשובה מועלת לכל

אין עוליס (ו) כדתינא אע"פ שיש צידו חורה ומעשים טובים אכל הבא על הכותם צביל עבירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צידו עבירות אחרות שראוי צבילס לירד לגיהנס אלא שעבירה זו גורמת לו דאין אברהם אבינו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש וכולהו בשלא עשה תשובה דתשובה מועלת לכל

(א) ואי אם היו כו"ל.
(ב) ופסחים ק"י: ע"ש.
(ג) וקדושין כ"ג: (ד) פי לא ממיל ליה.

תורה אור השלם
1 וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים:
שמות כב כ
2 ולא תונו איש את עמיתו ויראה מאלהיך כי אני יי אלהיכם:
ויקרא כה יז
3 וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו:
4 הלא יראתך כסתתך תקותך ותם דרכיך: זכר נא מי הוא נקי אבד ואיפה ישרים נבחרו: איוב ד' ו

הגהות הב"ח
(א) ה"פ ד"ה הלא וכי דל"ל ששן לאברהם הלא: (ב) ד"ה חוץ וי' נדוין לעולם כגון המלביץ: (ג) ב"ר' כדתנן אע"פ שיש צידו:

מוסף רש"י
אף לא יתלה עיניו על המקבץ בשעה שאין לו דמים. לקטת המקבץ ומלאה מפקדיו מנס שלא יקטת אחר מלאה שאתה מקבץ בו שפסחים ק"י:.

אין עוליס (ו) כדתינא אע"פ שיש צידו חורה ומעשים טובים אכל הבא על הכותם צביל עבירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צידו עבירות אחרות שראוי צבילס לירד לגיהנס אלא שעבירה זו גורמת לו דאין אברהם אבינו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש וכולהו בשלא עשה תשובה דתשובה מועלת לכל

אין עוליס (ו) כדתינא אע"פ שיש צידו חורה ומעשים טובים אכל הבא על הכותם צביל עבירה זו לצדה אינו נענש אם לא שיש צידו עבירות אחרות שראוי צבילס לירד לגיהנס אלא שעבירה זו גורמת לו דאין אברהם אבינו מעלהו מיד אלא שיהא שם י"ב חדש וכולהו בשלא עשה תשובה דתשובה מועלת לכל

(א) וברכות נב. עירובין ו. פסחים קד. יבמות ד. חולין מד. (ב) ברכות יט. (ג) ס"א פ"ה ד' (ד) פ"י על זה מתנא בברכות יב. רש"י ד"ה א"ל מפני שמוקדן. (ה) (מתא כ"ג, א) (ו) ע"י מריק טו כ"ט, (ז) (ד"ה א) לא אמר ד"ה לחלו נמין, (ח) ע"י מוס' מריק טו: ד"ה לא אשאל ומוקדן דגמ' ז: ד"ה הקשה, (ט) גי' מהר"ם ורש"א הד"מ.

הגהות הב"ח

(א) גבי ב"ח צ"ל שצ"ל אש"ח תפח כ"ל וכן צ"ל:

גליון הש"ס

גמ' הוהירא תורה בל"ז פקוקות. ע"י קדושין דף ע"ב מוספת ד"ה קשים דנקטו כ"ד מקומות: שם מפני שסוד. ע"י צ"ל ד"ה הוהירא דף ג' ע"א ד"ה אמר להו:

מוסף רש"י

כעכבא זר. כמס' זה שספק עמנו בעגולה (ברכות יט.). אותו היום הביאר כל טהרות. שנעשו בתנור זה או שנעשו בחירו והיה ר' אליעזר מטהקן וחס שרפוס (שם). ונמנו עליו. שאל לקבוע הלכה כמותו (פסחים יט.). וברכותו. לפי שהינה מהלך לחוק דגמ' זה (ברכות יט.). שפורר. מנהגו, כמו (ירמיה ב' כ"א) סורי הצפן (רש"י ב"ח"י א), י"ר הכע, שער שלו הוא (המפרש הוריות י"ג).

עכנאי. נחש דרכו לעשות בעגולה להכניס ונצו אלל פיו: כל עכרוס עטיהר ר"א. ע"י מעשה שאירע נשאלה הלכה זו צבית המדרש שנפלה טומאה לאור תנור זה וחזרו ועשאו על גביו טהרות וטיהרוס ר"א והניחו ושרפוס לפניו: לבש שחורים. ע"י נער ואכל: אף הוא קרע בגדיו.

שהמנודה חייב נקריעה: ומוקדן מנעלו. שהמנודה אסור בנעילת הסנדל צמו"ק (ד' טו:). ונשמע. מן הכסא: טפת. מתקלקל: אך גדול. מכה גדולה: ר"ג. נשיא היה ועל פיו נעשה: שלא ירבו מחלוקות. שלא ירגיל הימית לחלוק על המרובין: אימא שלום. כך שמה: בין מביא לחסר. סבורה היתה שיהא החדש חסר וקבוע ציוס ל' ולא יפול ציוס החדש על פניו והיה מלא ולא נקבע עד יוס שלשים ואחד ולא מהרה צו ציוס ל' ונפל על פניו: מצוה אבי אכא. מצוה אבי המשפחה שבת נשיאים היתה והס מצוה דוד: מוקדן משערי אונסה. לפי שצער הלצ היא וקרוב להוריד דמעות: המאנה אח הגר. ואלמא דברים: הלאו. דוחקו: (א) לא תפיה לו כנושה. הוא שדוקו למצוה חובו: ה"ג מבי שנה מאנה דכתיב ביה תלפא אבי לא טונה לא טונו אוסו ולא טונו איש אח עמיסו וגר ככלל עמיסו הוא: לוחלו נמי תלפא כתיב ציה. וגר לא תלחץ ולא תלחצנו ולא תהיה לו כנושה: מוס שדך אל סאמר להכרך. כיון דגרס הייתס גנאי הוא לכס להזכיר שם גירות: מגן תלפא ליה זקיפא בדיוסקיה לא נימא להכריה זקיף ציניסא. מי שיש לו תלוי במשפחתו לא יאמר לעבדו או לזן ביתו תלה לי דג זה שכל שם תלייה גנאי הוא לו: מתני' אין מערבין פירות בפירות. צלל היות שאומר פירות שדה פלוני אי מוכר לך כך וכך סאין לא יערבנו בפירות שדה אחרת: ואין

זה תנור של עכנאי. יש דגמ' חכנאי וכן צירושלמי וכן זה נחש ושמה צלל התנור שהיה עושה שמו כן: לא בשמים היא. והא דלמר צ"ק דינמות (ד' יד. וש ד"ה רבי) דהלכה ככ"ה משום דילאח לחוק על דברי תורה דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם ארצה כ"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אולינן צמר רובא משום דכ"ה הוה מריפי טובא ועוד דלחן לא ילאה צמ קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמר חסר רבי יהושע הוא דלמר אין משמינן צבת קול ולא שמעינן ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא ככר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דכשום מקוס אין משמינן: קה"יך ואמר נצחוני בני. והא דלמר צריש ע"ז (ד' ג:) מיוס שחבר צהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דצינימותא בעלמא הוא דלמר: וקרע בגדיו וחלץ מנעלו. אין להוכיח מכאן הא דלמציעא ליה צמועד קטן (ד' טו: וש ד"ה לא) אם מנודה צריך קריעת בגדים וחלון מנעל דלמא הכא לנערא בעלמא הוא דעבד הכי:

מבית אבי אבא. פ"י בקונטרס מצוה דוד אבי משפחה שבת נשיאים היתה והס מצוה דוד: ט' חוץ משערי אונסה. לפי שצער הלצ היא וקרוב להוריד דמעות משמע משום דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם ארצה כ"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אולינן צמר רובא משום דכ"ה הוה מריפי טובא ועוד דלחן לא ילאה צמ קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמר חסר רבי יהושע הוא דלמר אין משמינן צבת קול ולא שמעינן ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא ככר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דכשום מקוס אין משמינן: קה"יך ואמר נצחוני בני. והא דלמר צריש ע"ז (ד' ג:) מיוס שחבר צהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דצינימותא בעלמא הוא דלמר: וקרע בגדיו וחלץ מנעלו. אין להוכיח מכאן הא דלמציעא ליה צמועד קטן (ד' טו: וש ד"ה לא) אם מנודה צריך קריעת בגדים וחלון מנעל דלמא הכא לנערא בעלמא הוא דעבד הכי:

מבית אבי אבא. פ"י בקונטרס מצוה דוד אבי משפחה שבת נשיאים היתה והס מצוה דוד: ט' חוץ משערי אונסה. לפי שצער הלצ היא וקרוב להוריד דמעות משמע משום דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם ארצה כ"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אולינן צמר רובא משום דכ"ה הוה מריפי טובא ועוד דלחן לא ילאה צמ קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמר חסר רבי יהושע הוא דלמר אין משמינן צבת קול ולא שמעינן ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא ככר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דכשום מקוס אין משמינן: קה"יך ואמר נצחוני בני. והא דלמר צריש ע"ז (ד' ג:) מיוס שחבר צהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דצינימותא בעלמא הוא דלמר: וקרע בגדיו וחלץ מנעלו. אין להוכיח מכאן הא דלמציעא ליה צמועד קטן (ד' טו: וש ד"ה לא) אם מנודה צריך קריעת בגדים וחלון מנעל דלמא הכא לנערא בעלמא הוא דעבד הכי:

ואמרי לה במ"ו. יש מפרש משום דחשיב כי גרים הייתס וכיוצא בזה:

ואין באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא כספינה עמד עליו נחשול למבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבנו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מועפו אימא שלום דביתהו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתיה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה תנו רבנן ההמאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוהצו עובר בשנים מאי שנא מאנה דכתיבי שלשה לאוין וגר לא תונה וכו' יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי שלשה כתיבי ולא תלחצנו וגר לא תלחץ ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא יאחד זה ואחד זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה הוהירא תורה בל"ז מקומות ואמרי לה במ"ו מקומות בנר מפני שסודו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתס בארץ מצרים (תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בדיוסקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתיא: מתני' אין מערבין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים ואין

זה תנור של עכנאי. יש דגמ' חכנאי וכן צירושלמי וכן זה נחש ושמה צלל התנור שהיה עושה שמו כן: לא בשמים היא. והא דלמר צ"ק דינמות (ד' יד. וש ד"ה רבי) דהלכה ככ"ה משום דילאח לחוק על דברי תורה דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם ארצה כ"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אולינן צמר רובא משום דכ"ה הוה מריפי טובא ועוד דלחן לא ילאה צמ קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמר חסר רבי יהושע הוא דלמר אין משמינן צבת קול ולא שמעינן ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא ככר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דכשום מקוס אין משמינן: קה"יך ואמר נצחוני בני. והא דלמר צריש ע"ז (ד' ג:) מיוס שחבר צהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דצינימותא בעלמא הוא דלמר: וקרע בגדיו וחלץ מנעלו. אין להוכיח מכאן הא דלמציעא ליה צמועד קטן (ד' טו: וש ד"ה לא) אם מנודה צריך קריעת בגדים וחלון מנעל דלמא הכא לנערא בעלמא הוא דעבד הכי:

מבית אבי אבא. פ"י בקונטרס מצוה דוד אבי משפחה שבת נשיאים היתה והס מצוה דוד: ט' חוץ משערי אונסה. לפי שצער הלצ היא וקרוב להוריד דמעות משמע משום דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם ארצה כ"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אולינן צמר רובא משום דכ"ה הוה מריפי טובא ועוד דלחן לא ילאה צמ קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמר חסר רבי יהושע הוא דלמר אין משמינן צבת קול ולא שמעינן ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא ככר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דכשום מקוס אין משמינן: קה"יך ואמר נצחוני בני. והא דלמר צריש ע"ז (ד' ג:) מיוס שחבר צהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דצינימותא בעלמא הוא דלמר: וקרע בגדיו וחלץ מנעלו. אין להוכיח מכאן הא דלמציעא ליה צמועד קטן (ד' טו: וש ד"ה לא) אם מנודה צריך קריעת בגדים וחלון מנעל דלמא הכא לנערא בעלמא הוא דעבד הכי:

מבית אבי אבא. פ"י בקונטרס מצוה דוד אבי משפחה שבת נשיאים היתה והס מצוה דוד: ט' חוץ משערי אונסה. לפי שצער הלצ היא וקרוב להוריד דמעות משמע משום דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם ארצה כ"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אולינן צמר רובא משום דכ"ה הוה מריפי טובא ועוד דלחן לא ילאה צמ קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו והא דלמר חסר רבי יהושע הוא דלמר אין משמינן צבת קול ולא שמעינן ליה לרי יהושע אלא על צ"ק דהאי מעשה דר"א דהכא התם דייק מדקאמר לא בשמים היא ככר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דכשום מקוס אין משמינן: קה"יך ואמר נצחוני בני. והא דלמר צריש ע"ז (ד' ג:) מיוס שחבר צהמ"ק אין שמוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דצינימותא בעלמא הוא דלמר: וקרע בגדיו וחלץ מנעלו. אין להוכיח מכאן הא דלמציעא ליה צמועד קטן (ד' טו: וש ד"ה לא) אם מנודה צריך קריעת בגדים וחלון מנעל דלמא הכא לנערא בעלמא הוא דעבד הכי:

ואמרי לה במ"ו. יש מפרש משום דחשיב כי גרים הייתס וכיוצא בזה:

ואין באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א נשרף ואף ר"ג היה בא כספינה עמד עליו נחשול למבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבנו של עולם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקות בישראל נח הים מועפו אימא שלום דביתהו דר"א אחתיה דר"ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא אשכחתיה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלית לאחי אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה תנו רבנן ההמאנה את הגר עובר בשלשה לאוין והלוהצו עובר בשנים מאי שנא מאנה דכתיבי שלשה לאוין וגר לא תונה וכו' יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי שלשה כתיבי ולא תלחצנו וגר לא תלחץ ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא יאחד זה ואחד זה בשלשה תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה הוהירא תורה בל"ז מקומות ואמרי לה במ"ו מקומות בנר מפני שסודו רע מאי דכתיב וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתס בארץ מצרים (תנינא) רבי נתן אומר מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בדיוסקיה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתיא: מתני' אין מערבין פירות בפירות אפי' חדשים בחדשים ואין

קפח א מ"י פ"ע מהל' יסודי המורה הל' ה': קפח ב ג ד מ"ד פ"י מהל' מורה הל' טו טז סג לאין קפח טו ט"ע ח"ת פ"י רכח ספיק ב': קצ ה מ"י ע"ס פ"י מהל' ה סג לאין קע קאו טו ט"ע ע"ס ספיק י':

תורה אור השלם 1 לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויפקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה דברים ל' 2 לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנתת אחרי רבים להטות: שמות כג ב 3 וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמות כב ב 4 ובי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו: ויקרא יט ג 5 ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאליהו כי אני ה' אלהיכם: ויקרא כה ה 6 וגר לא תלחץ ואימא דקעמס את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמות כג ט 7 אם פסח תלחץ את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושה לא תשימון עליו נשתי: שמות כב כד

תורה אור השלם 1 לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויפקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה דברים ל' 2 לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנתת אחרי רבים להטות: שמות כג ב 3 וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמות כב ב 4 ובי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו: ויקרא יט ג 5 ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאליהו כי אני ה' אלהיכם: ויקרא כה ה 6 וגר לא תלחץ ואימא דקעמס את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים: שמות כג ט 7 אם פסח תלחץ את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושה לא תשימון עליו נשתי: שמות כב כד

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

ס.

עין משפט
גד מצוה

קצא א מיי פייח מהלי
מכירה הל' ה פמנ
לאחן קע טושי'ע ח"מ סי'
רכה טעף יא:
קצב ב מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצג ג מיי שם הל' ו
טושי'ע שם טעף
טו:
קצד ד מיי שם טושי'ע
שם טעף יג:
קצה ה מיי שם הל' ו
טושי'ע שם טעף
טו:
קצו ו מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצז ז מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצח ח מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצט ט מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצק י מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצל יא מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצמ יב מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצנ יג מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצס יד מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצט ט מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצז ז מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצח ח מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:
קצט ט מיי שם הל' ה
טושי'ע שם טעף
טו:

לעזי רש"י
פרוני"ש. שו"פ.

ואין ל"ל חדשים בישינו. פסק למכור לו ישינו לא יערב זהן
חדשים שהשינו יבישין ועושין קמח יותר מן החדשים: מפני
שמשביחו. קשה משביח את הרך לפיכך פסק עמו רך מערב
בו קשה. [ב] דוקא קמחי קשה ברוך ולא רך כקשה פסק עמו קשה
לא יערב בו את הרך. [ג] וכן אין צריך
לומר חדשים בישינו דוקא אבל ישינו
בחדשים שפיר דמי: אין מערבין
שמרי יין ביין. בגמרא מפרש לה:
ימכרנו בחנות. פרוטה פרוטה:
אלא א"כ הודיעו. לכל אחד ואחד
מהם שמים מעורבין בו: ולא להגר.
ימכרנו ביחד ואף על פי שמודיעו:
לפי שאינו לוקחו אלא לרמות.
ולמכרו בחנות: מקום שנהגו להטיל
מים ביין יטילו. דכיון שנהגו אין כאן
טעות שכל היינוט בחזקתן: הפגר
נוטל מהמש גרנוס וכו'. שהכל יודעין
בו שלא גדלו בשדותיו ומבני אדם
הרבה לוקח ונחזקת בו לוקחין:
מגוריה. אולר שאוגרין בו מבוואה.
גורן הוא שדשן זורין בו את
התבואה ודרך התגר לקנות מצעלי
במים בשעת הגורן ולהכניס למגורה
שלו: שלא יתכוין לערב. ולהואיל
קול לקנות הרוב ממקום שבוזה לערב
בו ממקום אחד ושכניו סבורין שכל
הפירות מאותו מקום: גמ' ת"ד אין
צריך לומר חדשות מארבע. שאין
בסלע: וישנוט משלש. שאין בסלע:
דאין מערבין. חדשות בישינוט להואיל
בנחזקת ישנוט מוכרן נמלא מאכחו
ומוכר לו זולת בתורת יקרות: אלא
אפי' חדשות משלש וישנוט מארבע
אין מערבין. ואע"פ שהחדשות
יקרות מהן: מפני שאדם רואה לישן.
מפני שעילוי דמיהן של חדשות אינן
מפני שהן טובות כישנות אלא שאדם
רואה לישן. וזה שפסק עמו על הישנות
אינו רואה לישן לפיכך אסור לערב
זהו חדשות ואפי' מעולות נדמים: ע"א
אמר. וזה אומר. כל ע"א כמו הדל:
באמת הלכה. מדיהב טעם למילתיה מפני
שמשיבו ואין לגמגם בדבר ונקט
בה למתניתין באמת ש"מ כל היכא
דחיי באמת הלכה ואין להסס ולגמגם
בדבר: וכן הגיסוס שנו. דמשביחו
שמוסקין זה עם זה ועששים טעם
אחד. אבל לאחר הגיתות שכבר קלט
כל אחד ריחו וטעמו אין משביחו אלא
פוגגו: דיעי. הכל יודעים שהמזקו
לערב: בדבר הנטעס. שאדם טועם
קודם שלקחו ויכול להבחין שנתערב
בו: והא מדקתני סיפא. ומפליג בין

ואין צריך לומר חדשים בישינו *באמת
אמרו ביין התירו לערב קשה ברוך מפני שהוא
משביחו *אין מערבין שמרי יין ביין אבל נותן
לו את שמריו ימי שנתערב מים ביינו לא
ימכרנו בחנות אלא א"כ הודיעו ולא לתגר
אע"פ שהודיעו שאינו אלא לרמות בו ימקום
שנהגו להטיל מים ביין יטילו יהתגר נוטל
מה' גרנות ונותן לתוך מגורה אחת מה'
גיתות ונותן לתוך פיתום אחד ובלבד שלא
יהא מתכוין לערב: גמ' ת"ר אין צ"ל [א] חדשות
מארבע וישנות משלש דאין מערבין אלא
אפילו חדשות משלש וישנות מארבע אין
מערבין מפני שאדם רוצה לישנו: באמת
אמרו ביין התירו לערב קשה ברוך מפני
שהוא משביחו (וכו'): א"ר אלעזר ע"א
אמר. כל באמת אמרו הלכה היא אמר
ר"נ וכוין הגיתות שנו והאידינא דקא מערבי
שלא בין הגיתות אמר רב פפא דידעי וקא
מחלי רב אחא בריה דרב איקא אמר הא
מני רבי אחא היא דתניא רבי אחא ימיתור
בדבר הנטעם: ואין מערבין שמרי יין ביין
אבל נותן לו את שמריו (וכו'): והא אמרת
רישא אין מערבין כלל וכי תימא מאי [ב] נותן
לו את שמריו דקא מודע ליה הא מדקתני
סיפא לא ימכרנו בחנות אלא א"כ מודיעו ולא לתגר אע"פ שמודיעו מכלל
דרישא אע"ג דלא מודע ליה אמר רב יהודה יה"ק אין מערבין שמרים של
אמש בשל יום ולא של יום בשל אמש אבל נותן לו את שמריו תניא נמי
הכי רבי יהודה אומר השופה יין לחבירו ה"ו לא יערב של אמש בשל יום
ולא של יום בשל אמש אבל מערב של אמש בשל אמש ושל יום בשל
יום: מי שנתערב מים ביינו ה"ו לא ימכרנו בחנות אלא א"כ מודיעו וכו':
רבא אייתו ליה חמרא מחנותא מזוגה טעמיה לא הוה בסים שדריה
לחנותא א"ל אביי והא אנן תנן ולא לתגר אע"פ שהודיעו א"ל מ"א מ"א דידי
מידע ידיע וכי תימא דטפי ומחיליה ומזבין ליה א"כ אין לדבר סוף:
מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו וכו': תנא למחצה לשליש ולרביע
אמר רב זבין הגיתות שנו: מתני' רבי יהודה אומר לא יחלק החנוני
קליות ואגוזין לחינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו והכמים למתירין
ולא יפחות את השער והכ"א זכור לטוב לא יבור את הגריסין דברי
אבא שאול והכמים ימתירין פומודים שלא יבור מעל פי מגורה שאינו אלא
כגונב את העין אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים:
גמ' מאי טעמייהו דרבנן דאמר ליה אנא מפליגנא אמגוזי ואת פליג
שיסקי: ולא יפחות את השער והכ"א זכור לטוב וכו': מאי טעמא דרבנן
משום

הדרן עלך הזהב

הודיעו ללא הודיעו מכלל דרישא דקתני אבל נותן לו את שמריו אע"ג דלא אודיעיה: של אמש. מיי ששפה אמש ונשאר השמרים אין מערבין
אוחו ביין ששפה היום ששמרי יין זה מקלקלין יין אחר: אבל נותן הוא לו את שמריו. של יין ע"מ. ויום ואמש לאו דוקא והוא הדיון ליום
ויום משתי חיות אלא אורחא דמילתא נקט דקתם יום ואמש משתי חיות: השופה יין. כל דבר הכלול הנזק נכחת מצלי אל
כלי שלא יתערבו בו שמרים קרו לה שפיה: מזוגה. נתן בו מים שכן דרכו: בסים. מנוסס וטוב: והא אן הן ולא לסגר
שאינו אלא לרמות כו'. וחנוני היינו תגר ויסור חנוני זה וימכרנו בחזקת יין בחנות והרי המיס מעורבין בו ואתה מכרת לו
ואיכא לפני עור ויקרא יט): מויגא דידי מידע ידע. שאני נותן בו מים הרבה: וכי תימא מייסי חמרא חייל ומערב ציב. עד
שלא יהא ניכר טעם המיס: א"כ. דלכוילי האי חיישין: אין לדבר סוף. שאף המיס לבדס אסור למכור לחנוני שמה יערבם
ביין ולא חשו אלא בזמן שאני מוכר לו דבר העשוי לרמות בו כמות שהוא עכשיו: למחצה לשליש ולרביע. הכל כמנהג המדינה
יטול מים אם מנחה מנחה אם שלש שלש: מתני' ולא יפחות את השער. למכור צול מפני שמרגיל לבא אצלו ומקפת
מזונות חבירו: זכור לטוב. שמתוך כך אולרי פירות מוכרין צול: הגריסין. פולין גרוכות צרימים אחת לשמים: לא יבור. את הפסולת
לפי שמתוך שגראות יפות הוא מעלה על דמיהם הרבה מדמי הפסולת שנטל מהם: והכמים מחירין. טעמא מפרש בגמרא: ומודים שלא
יבור מעל פי המגורה. למעלה להראות יפות ואת הפסולת שנתוכו לא ביר: לפי שאינו אלא כגונב את העין. בדבריהן זו: ואין מפרכסין.
מפי בגמרא: לא את האדם. עבד כעני העומד לימכר: גמ' שיסקי. פרוגי"ש: מאי טעמא. נקט זכור לטוב לשון צרכה:
משום

[א] שנת 35. [ב] ע"פ. [ג] כ"ב
כ"א. [ד] [ע"פ]. [ה] [ד] ו"ה
גריסין אחר ד"ה לא יבור.
[ו] [ג'ל תמא]. [ז] [ו] [ו] [ו] [ו]
מנהרין די: ד"ה אל אחר
וכ"ב: [ז] ד"ה כל.

הגרות הב"ח
[ב] ג' ו'י מיהא מאי
אבל עותן:

הגרות הגר"א
[א] ג'י מ"כ אל"ל כו'.
כ"ב גרסת הר"ף לסיק
ור"ל דלא יערב לו ישינו
בחדשים ועל ידעא דמתני'
(ומ"ש רבנו בח"מ סי'
כ"ח): [ב] [ג] י"ד ד"ה
מפני דוקא י"ד. כ"ב
אלא הכ"א לא תבז כן:
[ג] שם וכן י"ד. כ"ב
אלא הר"ף חלק ע"ז ולכן
אמרה המתני דוקא על יין
וכן פי' הר"ש:

מוסף רש"י
השופה. מרים נשבת כסס.
גיטין ס. סנהדרין קמ חולין
טו. שופר וכו' קס"ו: מערב
נכח מצלי אל כלי וחורין
כ"ב. שהוא מרגילן
לבא אצלו. כמ"ש ח"מ
שולחן ארנן א' התרומה
לקנות מן החנוני: וכו'
כ"א. שיסקי. שקדים
(שם).